

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Ardystio Grantiau a Ffurflenni 2013/14 a 2014/15

Cyngor Sir Ynys Môn

Blwyddyn archwilio: 2013/14 a 2014/15

Cyhoeddwyd: Mawrth 2016

Cyfeirnod y ddogfen: C16115

Statws yr adroddiad

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ynys Môn fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â'r swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar yr Archwilydd Cyffredinol na staff a chontractwyr Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd a benodwyd ganddo) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Paratowyd y ddogfen hon gan PricewaterhouseCoopers LLP ('PwC') ar ran yr Archwilydd Penodedig

Cynnwys

Crynodeb	4
Penawdau	5
Crynodeb o ganlyniadau'r gwaith ardystio	7
Argymhellion	12
Ffioedd	15

Crynodeb

1. O dan baragraff 20 o Atodlen 8 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn gwneud trefniadau i ardystio hawliadau a ffurflenni (y cyfeirir atynt fel hawliadau grant o hyn ymlaen) os gofynnir iddo wneud hynny gan lywodraeth leol neu gorff arall sy'n derbyn grant.
2. Ymgwymerwyd â'n gwaith yn 2013/14 a 2014/15 gyda'r nod o ardystio hawliadau unigol ac ateb y cwestiwn:
'A oes gan Gyngor Sir Ynys Môn (yr Awdurdod) drefniadau digonol ar waith i sicrhau y caiff hawliadau grant cydgysylltiedig, cywir, amserol ac wedi'u dogfennu'n briodol eu paratoi?'
3. Rydym wedi cwblhau'r archwiliad ac wedi dod i'r casgliad, er bod gan yr Awdurdod drefniadau digonol ar y cyfan ar gyfer paratoi a chyflwyno ei hawliadau grant yn 2013/14 a 2014/15, fod lle i wella. Mae ein casgliad yn seiliedig ar y canfyddiadau cyffredinol canlynol:
 - gweithiodd yr Awdurdod yn agos â ni er mwyn sicrhau bod rhestr gywir a chyfredol o grantiau ar waith ar gyfer y ddwy flwyddyn ariannol; ac
 - mae lle i wella trefniadau'r Awdurdod ar gyfer paratoi ei hawliadau grant ymhellach.
4. Cyflwynodd yr Awdurdod 86% o'i hawliadau ar amser yn 2013/14 a 67% yn 2014/15. Rydym yn cadarnhau ein bod wedi ardystio pob un ac eithrio un hawliad, am gyfanswm cost archwilio o £136,647 (2013/14) a £90,132 (2014/15). Yn gyffredinol, arweiniodd yr archwiliadau at ostyngiad o £28,398.53 yn y grantiau a'r ffurflenni a hawliwyd gan yr Awdurdod, mewn perthynas â 2013/14 a gostyngiad o £1,918.76 mewn perthynas â 2014/15.
5. Nodir bod y gwaith archwilio ar hawliad Cymhorthdal Budd-dal Tai ar gyfer 2014/15 yn dal i fod yn anghyflawn. Rydym yn gweithio'n agos â'r enwau cyswllt allweddol er mwyn cwblhau'r gwaith sy'n weddill mor fuan â phosibl.

Penawdau

Cyflwyniad a chefnidir

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi canlyniadau'r gwaith o ardystio hawliadau grant a ffurflenni 2013/14 a 2014/15 yr Awdurdod

- Fel archwilydd penodedig yr Awdurdod, gofynnir i ni ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, ardystio hawliadau grant a wnaed gan yr Awdurdod.
- Ar gyfer 2013-14, ardystiwyd 22 o grantiau a ffurflenni gwerth cyfanswm o £51,449,248
- Ar gyfer 2014-15, ardystiwyd 15 o grantiau a ffurflenni gwerth cyfanswm o £62,050,367.
- Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r cyfrifoldeb am grantiau i swyddog allweddol yn yr adran Gyllid (Jenny Whiston) a weithiodd yn agos â ni er mwyn sicrhau bod rhestr gywir a chyfredol o grantiau a ffurflenni ar waith ar gyfer y ddwy flwyddyn.
- Rhoddwyd protocol cydweithio ar waith cyn dechrau ar y gwaith.
- Rydym wedi paratoi'r adroddiad hwn fel y gallwn roi adborth i'r swyddogion hynny sy'n gyfrifol am reoli grantiau er mwyn hwyluso'r gwaith o nodi gwelliannau pellach i'r prosesau sydd ar waith yn yr Awdurdod.

Tudalennau 7 - 11

Hawliadau'n dod i law yn amserol

- Ar gyfer 2013/14, dengys ein dadansoddiad bod 86 y cant o grantiau a gafwyd yn ystod y flwyddyn wedi dod i law erbyn terfyn amser yr Awdurdod. Ni fu ond ychydig o oedi (hyd at fis) cyn cyflwyno'r 14 y cant a oedd yn weddill (3 hawliad).
- Ar gyfer 2014/15, dengys ein dadansoddiad bod 67 y cant o grantiau a gafwyd yn ystod y flwyddyn wedi dod i law erbyn terfyn amser yr Awdurdod. Ni fu ond ychydig o oedi (hyd at fis) cyn cyflwyno'r 33 y cant a oedd yn weddill (5 hawliad).
- Dylai'r cydgysylltydd grantiau sicrhau y caiff pob hawliad grant ei gyflwyno erbyn y terfynau amser ac, yn bwysig ddigon, fod ymatebion i ymholiadau archwilio yn cael eu rhoi fel arfer o fewn dau ddiwrnod gwaith ar y mwyaf. Rydym yn cydnabod bod ymholiadau archwilio sy'n ymwneud â gwariant trydydd partiön yn debygol o gymryd mwy o amser i ymdrin â hwy. Ond mae'n hollbwysig bod ymholiadau yn cael eu hateb mewn modd amserol er mwyn gweithredu'n unol â therfyn amser ardystio'r archwilydd.

Tudalennau 8 - 9

<p>Canlyniadau ardystio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ar gyfer 2013/14, rhoddwyd tystysgrifau diamedd ar gyfer saith grant a ffurflen gennym a chafodd saith arall eu newid heb fod yn amodol. Roedd angen i'n tystysgrif archwilio fod yn amodol ar gyfer pedwar, ac roedd angen nodi barn amodol, gyda newidiadau, mewn pedwar achos. • Ar gyfer 2014/15, rhoddwyd tystysgrifau diamedd ar gyfer 11 o grantiau a ffurflenni gennym a rhoddwyd barn amodol ar dri arall, gyda newidiadau. Mae'r gwaith ardystio archwilio ar gyfer hawliad grant y Cymorth Budd-dal Tai yn parhau. • Rydym wedi gwneud pedwar argymhelliad i'r Awdurdod wella perfformiad o ran rheoli cynlluniau grant a'r hawliadau cysylltiedig ymhellach. 	<p>Tudalennau 8 - 14</p>
<p>Addasiadau archwilio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ar gyfer 2013-14 bu angen addasu 11 o grantiau a ffurflenni'r Awdurdod o ganlyniad i'n gwaith ardystio archwilio. Bu angen un addasiad sylweddol (h.y. dros £10,000) a oedd yn ymwneud â ffurflen y Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai, sef gostyngiad o £36,811. Yr addasiad net (o dan £10,000) ar gyfer saith o'r grantiau oedd cynnydd o £8,413 o arian yn daladwy i'r Awdurdod. Ar gyfer tri o'r grantiau a newidiwyd, ni chafodd y newid unrhyw effaith ar yr arian a oedd yn daladwy i'r Awdurdod. • Ar gyfer 2014-15 bu angen addasu pedwar o grantiau a ffurflenni'r Awdurdod o ganlyniad i'n gwaith ardystio archwilio. Ni fu angen unrhyw addasiadau sylweddol (h.y. dros £10,000). Yr addasiad net (o dan £10,000) ar gyfer y tri grant oedd gostyngiad o £1,918 o arian yn daladwy i'r Awdurdod. 	<p>Tudalennau 8 - 14</p>
<p>Trefniadau'r Awdurdod</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gan yr Awdurdod drefniadau digonol ar gyfer paratoi ei grantiau a'i ffurflenni a chefnogi ein gwaith ardystio ond mae angen gwella rhai meysydd. • Dylai gweithdrefnau ychwanegol gael eu rhoi ar waith er mwyn sicrhau y caiff rheolau cynlluniau grant, gofynion cwblhau a therfynau amser cyflwyno eu dilyn bob amser ym mhob rhan o'r Awdurdod. 	<p>Tudalennau 12 - 14</p>

Ffioedd

- Ein ffi gyffredinol ar gyfer ardystio grantiau a ffurflenni ar gyfer 2013-14 oedd £136,647. Mae hon yn llai na'n ffi yn 2012-13 ac mae'n adlewyrchu lleihad yn nifer y grantiau sy'n ymwneud â'r rhaglen Cymunedau yn Gyntaf ar ôl i'r hen gynlluniau gau. Mae ein ffi gyffredinol wedi parhau i ostwng yn 2014-15 gydag anfonebau ffioedd o £90,132 hyd yma. Caiff anfoneb arall ei hanfon ar ôl i ni gwblhau ein gwaith ar y Cymhorthdal Budd-dal Tai.

Tudalennau 15 -
17

Crynodeb o ganlyniadau'r gwaith ardystio

6. Ar y tudalennau canlynol ceir crynodeb o ganlyniadau allweddol ein gwaith ardystio ar grantiau a ffurflenni 2013/14 a 2014/15 yr Awdurdod, sy'n dangos p'un a wnaed newidiadau archwilio o ganlyniad i'n gwaith neu lle y rhoddwyd tystysgrif archwilio amodol gennym.
7. Ystyr barn amodol yw bod materion wedi cael eu nodi ynglŷn â chydymffurfiaeth yr Awdurdod â gofynion cynllun na ellid eu datrys drwy addasiad. O dan yr amgylchiadau hyn mae'n debygol y bydd y corff perthnasol sy'n talu'r grant yn gofyn am ragor o wybodaeth gan yr Awdurdod er mwyn bodloni ei hun bod symiau llawn y grant a hawliwyd yn briodol.

Gwybodaeth allweddol ar gyfer 2013-14

Yn gyffredinol, ardystiwyd 22 o grantiau a ffurflenni gennym:

Roedd saith yn ddiamod heb eu newid

Roedd saith yn ddiamod ond roedd angen newid y ffigurau terfynol

Roedd angen i'n tystysgrif archwilio nodi barn amodol ar gyfer pedwar.

Roedd pedwar yn amodol ac roedd angen newid y ffigurau terfynol.

Gwybodaeth allweddol ar gyfer 2014-15

Yn gyffredinol, byddwn yn ardystio cyfanswm o 15 o grantiau a ffurflenni:

Roedd 11 yn ddiamod heb eu newid

Roedd tri yn amodol ac roedd angen newid y ffigurau terfynol.

Mae gwaith ardystio archwilio ar un hawliad grant a dderbyniwyd i'w archwilio yn parhau

Grantiau a ffurflenni: 2013/14

Cyf – Para 8	Grantiau a ffurflenni	Hawliad sy'n ddyledus	Hawliad a dderbyniwyd	Yn hwyr	Tystysgrif amodol	Addasiad (>£10,000)	Addasiad (<£10,000)	Tystysgrif ddiamod
1	Cymunedau yn Gyntaf	30/09/14	28/07/14	Na			£0	
2	Cymhorthdal Budd-dal Tai	30/04/14	30/04/14	Na			£8,050	
3	Ardrethi Annomestig Cenedlaethol	30/05/14	27/05/14	Na			£0	
4	Ffurflen Pensiwn Athrawon	30/06/14	16/07/14	Ie			£5,802	
5	Grant Effeithiolrwydd Ysgolion	30/09/14	23/09/14	Na				
6	Grant Gwella Adeiladau Ysgolion Trosiannol	30/09/14	21/07/14	Na				
7	Y Gymraeg mewn Addysg	30/09/14	27/07/14	Na				
8	Dechrau'n Deg – Refeniw	30/09/14	22/09/14	Na			£1	
9	Dechrau'n Deg – Cyfalaf	30/09/14	21/07/14	Na				
10	Teuluoedd yn Gyntaf	30/09/14	29/09/14	Na			(£1,158)	
11	Ardal Adfywio Strategol - Grant Adnewyddu Cartrefi Gwag i Brynwyr Tro Gyntaf	30/09/14	22/09/14	Na				

12	Ardal Adfywio Strategol - Grant Eiddo a'r Amgylchedd	30/09/14	22/09/14	Na			(£3,600)	
13	Teithio am Ddim	30/09/14	02/09/14	Na			(£683)	
14	Maes Awyr Môn	31/10/14	30/07/14	Na				
15	Rheoli Gwastraff yn Gynaliadwy	30/09/14	21/08/14	Na				
16	Cymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai	30/09/14	21/08/14	Na		(£36,811)		
17	Llwybrau Dysgu	30/09/14	26/09/14	Na			£1	
18	Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	26/09/14	07/10/14	Ie			£0	
19	Cronfeydd Strwythurol - Datblygu Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn	14/10/14	20/10/14	Ie				
20	Cronfeydd Strwythurol - Cronfa Fuddsoddi Leol Gogledd-orllewin Cymru	21/01/15	21/01/15	Na				
21	Cronfeydd Strwythurol – Seilwaith Strategol ar Safleoedd Ynys Môn	21/01/15	21/01/15	Na				
22	Diogelu'r Arfordir	30/01/15	28/01/15	Na				
Cyfanswm						(£36,811)	£8,413	

Grantiau a ffurflenni: 2014/15

Cyf – Para 8	Grantiau a ffurflenni	Hawliad sy'n ddyledu s	Hawliad a dderbyn iwyd	Yn hwyr	Tystysgrif amodol	Addasiad (>£10,000)	Addasiad (<£10,000)	Tystysgrif ddiamod
23	Cymhorthdal Budd-dal Tai	30/04/15	30/04/15	Na	Gwaith archwilio sy'n parhau			
24	Cymhorthdal Refeniw Tai	30/09/15	30/09/15	Na				
25	Ardrethi Annomestig Cenedlaethol	29/05/15	14/05/15	Na				
26	Ffurflen Pensiwn Athrawon	29/05/15	29/05/15	Na			(£1)	
27	Cymunedau yn Gyntaf	31/07/15	31/07/15	Na				
28	Dechrau'n Deg – Refeniw	30/09/15	01/10/15	Ie				
29	Dechrau'n Deg – Cyfalaf	30/09/15	19/06/15	Na				
30	Teuluoedd yn Gyntaf	30/09/15	03/09/15	Na				
31	Rheoli Gwastraff yn Gynaliadwy	30/09/15	17/08/15	Na				
32	Y Gronfa Trafnidiaeth Leol	30/09/15	24/09/15	Na			£0	
33	Teithio am Ddim	30/09/15	29/09/15	Na				

34	Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	25/09/15	09/11/15	le				
35	Cronfeydd Strwythurol - Datblygu Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn	14/07/15	20/07/15	le			(£80)	
36	Cronfeydd Strwythurol - Cronfa Fuddsoddi Leol Gogledd-orllewin Cymru	14/07/15	20/07/15	le			(£1,837)	
37	Cronfeydd Strwythurol – Seilwaith Strategol ar Safleoedd Ynys Môn	14/07/15	20/07/15	le				
Cyfanswm						£0	(£1,918)	

8. Mae'r tabl hwn yn crynhoi'r materion allweddol sy'n sail i bob un o'r addasiadau neu'r farn amodol a nodwyd ar dudalennau 8 i 11.

Cyf	Arsylwadau cryno	Newid
1	<p>Cymunedau yn Gyntaf</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newidiadau er mwyn cywiro'r golofn drosglwyddiadau yn y ffurflen hawlio i adlewyrchu'r symiau a gymeradwywyd gan Lywodraeth Cymru; a dileu gwariant o £22.11 i gapio'r cyfanswm a wariwyd i fod yn hafal i gyfanswm y grant a roddwyd. Ni chafodd y newidiadau unrhyw effaith ar y cyfanswm a hawliwyd. (Argymhelliad 3) 	£0
2	<p>Cymhorthdal Budd-dal Tai</p> <ul style="list-style-type: none"> Nodwyd nifer o newidiadau wrth ardystio'r hawliad hwn. Rydym wedi nodi'r rhain yn fanwl yn y llythyr a anfonwyd ar y cyd â'r hawliad ardystiedig. 	£8,050
3	<p>Ardrethi Annomestig Cenedlaethol</p> <ul style="list-style-type: none"> Cafodd y ffurflen hawlio ei newid am nad oedd wedi'i chwblhau'n gywir er mwyn peidio â chynnwys taliadau gohiriedig yn y cofnod yn llinell 1. Dylid bod wedi cynnwys y taliadau gohiriedig yn llinell 2. (Argymhelliad 1) Codwyd pwynt amodol ynglŷn â'r math anghywir o gymorth a roddwyd i sefydliadau. Roedd yr Awdurdod wedi rhoi eithriad yn anghywir yn llinell 11 i un safle hereditament diwydiannol, gyda swm o £2,157.60; a oedd wedi bod yn wag am gyfnod parhaus o fwy na chwe mis. Nododd yr Awdurdod dri eiddo hereditament diwydiannol arall a oedd wedi bod yn wag am gyfnod o fwy na chwe mis, ond, cafodd y rhain eu heithrio'n gywir gan fod gwerth ardrethol yr eiddo islaw'r trothwy o £2,600. (Argymhelliad 2) 	£0

Cyf	Arsylwadau cryno	Newid
4	<p>Ffurflen Pensiwn Athrawon</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newid y ffurflen hawlio i gynnwys cyflog cyfrannol, cyfraniadau cyflogwr ac athrawon ar gyfer un unigolyn. Roedd y symiau hyn yn ymwneud â chyflogaeth mewn blynyddoedd ariannol blaenorol nas hawliwyd yn flaenorol am fod y taflenni amser ategol wedi cael eu cyflwyno'n hwyr (Argymhelliad 2) Hefyd, roedd angen newid y dadansoddiad o gyfraniadau cyflogwyr ac athrawon yn adran 3 o'r ffurflen er mwyn ei chysoni â chofnodion y gyflogres. Ni chafodd y newidiadau unrhyw effaith ar falans y cyfraniadau a dalwyd. Roedd un maes amodol a godwyd yn ymwneud â chyflog cyfrannol. Roedd y ffigur ar y ffurflen wedi cael ei gyfrifo drwy grosio i fyny swm cyfraniadau'r cyflogwr gan nad yw'r system gyflogres a ddefnyddir gan yr Awdurdod yn gallu darparu adroddiad ar gyflogau cyfrannol i ategu'r ffurflen hawlio. Codwyd pwynt amodol gennym ynglŷn â thaliadau ar gyfrif. Y ffigur arian parod a delir i Bensiynau Athrawon yn ôl cofnodion yr Awdurdod yw £5,042,660 o gymharu â £5,036,858 yn ôl ffurflen EOYCb, a hynny am i £5,802.08 mewn perthynas â'r cyfraniadau sy'n ymwneud â'r newid cyntaf a nodwyd uchod gael ei dalu i Bensiwn Athrawon drwy siec ym mis Mai 2013 ac yna'i dalu eto yn y taliad CHAPS misol drwy gamgymeriad (Argymhelliad 2) 	£5,802
5	<p>Grant Effeithiolrwydd Ysgolion</p> <ul style="list-style-type: none"> Codwyd pwynt amodol ynglŷn â chynnwys gwariant anghymwys. Nododd ein profion ar brif ddogfennau eitem o wariant nad oedd yn gymwys. Roedd anfoneb gwerth £3,012.35 wedi cael ei chodio'n anghywir yn erbyn llinell o wariant Grant Effeithiolrwydd Ysgolion gan yr ysgol a oedd yn barti yn y trafodyn. Wedyn, nododd yr ysgol wariant cymwys ychwanegol yn hafal i'r gwerth uchod, nad oedd wedi'i gynnwys i ddechrau yn y datganiad o wariant ac mae hynny'n unol â'r cynllun gwariant cynradd. (Argymhelliad 2) 	£0
8	<p>Dechrau'n Deg – Refeniw</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen mân newidiadau i'r ffurflen hawlio a oedd yn ymwneud â chyfanswm y dyraniad a gymeradwywyd (i fod yn gyson â gohebiaeth gan Lywodraeth Cymru) ac i gyfanswm y gwariant cymwys gwirioneddol (i fod yn gyson â'r cyfrifyfr cyffredinol). (Argymhelliad 3) 	£0.78

Cyf	Arsylwadau cryno	Newid
10	<p>Teuluoedd yn Gyntaf</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen gwneud tri newid i'r ffurflen hawlio. Yn gyntaf, lleihau swm cyfanswm y grant a dderbyniwyd yn llinell 4 o 2 geiniog i £830,621.79 er mwyn adlewyrchu'r symiau a gofnodwyd ar y taliadau a dderbyniwyd; yn ail, symud gwariant o £1,157.93 a oedd yn ymwneud â'r cyfnod hawlio 2012/13 ac a oedd, felly, yn anghymwys ar gyfer 2013/14; ac yn drydydd, cywiro dyraniad cyfanswm y swm a gymeradwywyd rhwng y gwahanol brosiectau a oedd wedi'u cynnwys yn y rhaglen na chafodd unrhyw effaith ar y cyfanswm a hawliwyd (Argymhellion 1 a 2) 	(£1,157.93)
12	<p>Ardal Adfywio Strategol - Grant Eiddo a'r Amgylchedd</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newid y ffurflen er mwyn dileu eitem o wariant gwerth £3,600 a oedd wedi'i gynnwys yn y ffurflen hawlio gan ei fod eisoes wedi'i hawlio yn ffurflen 2012/13. (Argymhellion 1 a 2) 	(£3,600)
13	<p>Teithio am Ddim</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newidiadau mewn perthynas â chostau gweithredwyr a thaliadau ar gyfrif er mwyn bod yn gyson â'r hawliadau chwarterol a'r nodiadau taliadau yn y drefn honno (Argymhelliad 1) 	(£683.11)
16	<p>Cymhorthdal Refeniw Tai</p> <ul style="list-style-type: none"> Nodwyd nifer o newidiadau wrth ardystio'r hawliad hwn. Rydym wedi nodi'r rhain yn fanwl yn y llythyr a anfonwyd ar y cyd â'r hawliad ardystiedig. 	(£36,811)
17	<p>Llwybrau Dysgu</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newid yr hawliad i gywiro'r symiau yn y golofn gwariant cymwys gwirioneddol yr aethpwyd iddo a'r golofn symiau gwirioneddol a dderbyniwyd, colofnau B a D yn y drefn honno, er mwyn adlewyrchu'r symiau a gofnodwyd yn y cyfriflyfr cyffredinol. Cafodd y symiau a gofnodwyd yn y golofn dyraniad grant a gymeradwywyd (colofn A) eu newid hefyd er mwyn adlewyrchu trosglwyddiadau rhwng prosiectau, yr oedd pob un ohonynt islaw'r trothwy o 15% neu £15,000, y mae angen cymeradwyaeth arnynt yn unol â'r telerau ac amodau. Newidiwyd y golofn hawl i grant i adlewyrchu'r isaf o blith colofnau A a B. (Argymhelliad 2) Nodwyd pwynt amodol ynglŷn â chytundebau lefel gwasanaeth ar gyfer sefydliadau partner. Er y cadarnhawyd bod cytundebau llofnodedig ar waith, nodwyd bod un partner wedi mynd i wariant cyn i'r cytundeb gael ei lofnodi gan bob parti. (Argymhelliad 2) 	£0.65

Cyf	Arsylwadau cryno	Newid
18	<p>Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newid yr adran 6 gywir o'r ffurflen hawlio er mwyn sicrhau cysondeb mewnol ac ni chafodd hyn effaith ar y cyfanswm a hawliwyd. (Argymhelliad 1) Nodwyd pwynt amodol ynglŷn â gweithgarwch y tu allan i'r cyfnod hawlio. Nododd ein profion dair eitem o wariant gwerth £765 sy'n ymwneud â'r cyfnod hawlio 2012/13. Mae'r trafodion hyn yn ymwneud â gofal plant a chostau rheoli a gofnodwyd ym mis Ebrill a mis Mai 2014. Profwyd y pedwar trafodyn arall a oedd yn ymwneud â gofal plant a chostau rheoli ym mis Ebrill a mis Mai 2014 a oedd yn werth £576.84 a nodwyd bod pob un o'r pedwar trafodyn yn ein sampl estynedig hefyd yn ymwneud â'r cyfnod hawlio 2012/13. At hynny, nodwyd gwariant anghymwys arall wrth i ni brofi prif ddogfennau lle y gor-hawliwyd swm o £4.50 ar gyfer traul teithio y filltir. Ni chafodd y gwariant anghymwys hwn effaith ar yr hawl i grant am fod cyfanswm y gwariant yr aed iddo gan yr Awdurdod ar y rhaglen uchod yn ystod y cyfnod hawlio yn £307,807.49, sef gorwariant o £4,534.49 o gymharu â'r gwariant grant cymeradwy o £303,363. (Argymhelliad 2) 	£0
19	<p>Cronfeydd Strwythurol – Datblygu Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn</p> <ul style="list-style-type: none"> Cafodd pwynt amodol ei gynnwys yn Adroddiad y Cyfrifydd a gyfeiriodd at y ffaith bod yr hawliad ardystiedig wedi cael ei gyflwyno'n hwyr. (Argymhelliad 4) 	£0
20	<p>Cronfeydd Strwythurol – Cronfa Fuddsoddi Leol Gogledd-orllewin Cymru</p> <ul style="list-style-type: none"> Cafodd pwynt amodol ei gynnwys yn Adroddiad y Cyfrifydd a gyfeiriodd at y ffaith bod yr hawliad ardystiedig wedi cael ei gyflwyno'n hwyr. (Argymhelliad 4) 	£0
21	<p>Cronfeydd Strwythurol – Seilwaith Strategol ar Safleoedd Ynys Môn</p> <ul style="list-style-type: none"> Cafodd pwynt amodol ei gynnwys yn Adroddiad y Cyfrifydd a gyfeiriodd at y ffaith bod yr hawliad ardystiedig wedi cael ei gyflwyno'n hwyr. (Argymhelliad 4) 	£0
	Cyfanswm effaith y newidiadau i'r Awdurdod 2013/14	(£28,398.53)

Cyf	Arsylwadau cryno	Newid
26	<p>Ffurflen Pensiwn Athrawon</p> <ul style="list-style-type: none"> Fel yn 2013/14, codwyd un maes amodol mewn perthynas â chyflog cyfrannol. Roedd y ffigur ar y ffurflen wedi cael ei gyfrifo drwy grosio i fyny swm cyfraniadau'r cyflogwr gan nad yw'r system gyflogres a ddefnyddir gan yr Awdurdod yn gallu darparu adroddiad ar gyflogau cyfrannol i ategu'r ffurflen hawlio. Codwyd pwynt amodol arall mewn perthynas â chyfraniadau a ddidynnwyd gan ddefnyddio cyfraddau 2013/14. Ar ôl i ni wneud profion ar yr ad-daliadau, nodwyd bod cyfraniadau a ddidynnwyd ym mis Ebrill 2014 mewn perthynas ag un cyflogai ac a gyfrifwyd gan ddefnyddio cyfraddau cyfrannu 2013-14 wedi cael eu cynnwys yn y symiau a gofnodwyd yn ffurflen EOYCb. Roedd y rhain yn cynnwys y symiau canlynol a gyfrifwyd o gyflog pensiynadwy misol o £739.96. Nid yw'r cofnodion hyn yn ymwneud ag ad-daliadau ac felly mae'r ffurflen hawlio wedi cael ei newid i gynnwys cyfraniadau'r cyflogwr o fewn cell 2.a.iv a chyfraniadau'r athro o fewn cell .a.iii. Nid oedd yr Awdurdod yn gallu cadarnhau pam bod cyfraddau cyfrannu 2013-14 athrawon wedi cael eu cymhwyso at gyflog cyfrannol yn y flwyddyn 2014/15. O ganlyniad i'r mater hwn (ynghyd â gwall ar wahân o 61c a gywiriwyd gan yr Awdurdod), mae gwerth yr ad-daliadau a ddatganwyd ar ffurflen EOYCb wedi cael ei newid o £2,347.86 yn y ffurflen wreiddiol i £2,503.38 yn y ffurflen ddiwygiedig. (Argymhelliad 2) 	£0.61
32	<p>Y Gronfa Trafnidiaeth Leol</p> <ul style="list-style-type: none"> Roedd angen newid y ffurflen gan nad oedd yr Awdurdod wedi cwblhau'r cofnodion ar y ffurflen hawlio yn unol â'r cyfarwyddiadau a roddwyd. Dylai'r cofnodion fod wedi cael eu datgan fel £'000 yn hytrach na £. (Argymhelliad 1) 	£0
35	<p>Cronfeydd Strwythuol – Datblygu Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn</p> <ul style="list-style-type: none"> Cynhwyswyd pwynt amodol, a newid a gynigir, a oedd yn ymwneud â'r arwystl anghywir y gwnaed cais amdano wrth brynu tai. (Argymhelliad 2) 	(£80)
36	<p>Cronfeydd Strwythuol – Cronfa Fuddsoddi Leol Gogledd-orllewin Cymru</p> <ul style="list-style-type: none"> Cynhwyswyd pwyntiau amodol, a newidiadau a gynigir, a oedd yn ymwneud â dogfennaeth ategol amhriodol ar gyfer taliadau am set law a galwadau i un swyddog (£315.82) a chynnwys taliad diswyddo a broseswyd y tu allan i'r cyfnod hawlio (£1,653.18) (Argymhelliad 2) 	(£1,838.15)
Cyfanswm effaith y newidiadau i'r Awdurdod 2014/15		(£1,918.76)

Argymhellion

9. Rydym wedi rhoi statws risg i bob argymhelliad ac wedi cytuno ar ba gamau y bydd angen i reolwyr eu cymryd.

Blaenoriaeth 1

Materion sy'n hanfodol ac yn berthnasol i'ch trefniadau cyffredinol ar gyfer rheoli grantiau a ffurflenni neu gydymffurfio â gofynion cynlluniau. Credwn y gallai'r materion hyn olygu nad ydych yn cydymffurfio â gofyniad cynllun grant neu nad ydych yn lleihau risg.

Blaenoriaeth 2

Materion sy'n cael effaith bwysig ar eich trefniadau ar gyfer rheoli grantiau a ffurflenni neu gydymffurfio â gofynion cynlluniau, ond nad oes angen cymryd camau ar unwaith yn eu cylch. Efallai eich bod yn cydymffurfio â gofynion cynlluniau'n llawn neu'n rhannol neu eich bod yn lleihau risg yn ddigonol ond erys y gwendid yn y system o hyd.

Blaenoriaeth 3

Materion a fyddai'n gwella eich trefniadau ar gyfer rheoli grantiau a ffurflenni neu gydymffurfio â gofynion cynlluniau yn gyffredinol pe baent yn cael eu cywiro, ond nad ydynt yn hollbwysig i'r system gyffredinol. Materion arfer gorau yw'r rhain ar y cyfan, y teimlwn y byddai'n fuddiol i chi pe baech yn eu cyflwyno.

Mater	Goblygiad	Argymhelliad	Blaenoria eth	Sylwadau	Swyddog cyfrifol a dyddiad targed
<p>Hawliad heb ei baratoi'n gywir</p> <p>E.e.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cydymffurfiaeth â nodiadau ar gyfer cwblhau • Cyfraddau dosrannu wedi'u defnyddio 	<ul style="list-style-type: none"> • Efallai y bydd hawliadau'n amodol • Efallai y caiff y grant ei adennill gan Lywodraeth Cymru • Os yw'n amodol bydd angen i unrhyw orhawliad gael ei adennill gan Lywodraeth Cymru • Efallai nad yw'r Awdurdod wedi hawlio'r swm llawn y mae ganddo hawl iddo • Nid yw'r Awdurdod wedi cydymffurfio â thelerau ac amodau grant 	<p>A1 Er mwyn cadarnhau bod ffurflenni hawlio wedi'u cwblhau'n llawn ac yn unol â'r canllawiau, dylai pob ffurflen wedi'i chwblhau gael ei gwirio'n annibynol yn erbyn y ddogfennaeth ategol er mwyn lleihau'r risg y bydd gwall heb ei ganfod.</p>	<p>2</p>	<p>Caiff pob hawliad grant ei adolygu'n annibynol gan Gyfrifwyr neu Uwch Gyfrifwyr cyn ardystio yn unol â'r weithdrefn hawlio grant fewnol. Caiff y rhestr wirio hawlio grant ei hadolygu a'i diwygio i gynnig rhestr safonol o wiriadau i'w cynnal gan yr Adolygydd a rhestru'r ddogfennaeth sydd i'w darparu i'r Adolygydd.</p>	<p>Jenny Whiston</p> <p>Mehefin 2016</p>

Mater	Goblygiad	Argymhelliad	Blaenoria eth	Sylwadau	Swyddog cyfrifol a dyddiad targed
<p>Gwariant heb ei gymeradwyo/ anghymwys wedi'i gynnwys</p> <p>E.e.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gweithgarwch y tu allan i'r cyfnod hawlio Cytundebau â phartneriaid heb eu llunio'n derfynol 	<ul style="list-style-type: none"> Efallai y bydd hawliadau'n amodol Efallai y caiff y grant ei adennill gan Lywodraeth Cymru Nid yw'r Awdurdod wedi cydymffurfio â thelerau ac amodau grant Taliad wedi'i atal 	<p>A2 Dim ond gwariant cymwys, a hynny yr aed iddo yn ystod y cyfnod hawlio, ddylai gael ei gynnwys yn yr hawliad. Dylid ceisio cyngor Llywodraeth Cymru cyn cwblhau hawliad os oes unrhyw amheuaeth a yw'r gwariant yn gymwys ai peidio.</p>	<p>2</p>	<p>Dylai'r gwaith o gynnwys ac adolygu gwariant cymwys / anghymwys gael ei wneud fel rhan o'r broses o lunio ac adolygu hawliadau grant. Os oes amheuaeth a yw'r gwariant yn gymwys ai peidio dylai Rheolwyr Prosiect geisio cyngor gan Lywodraeth Cymru cyn mynd i wariant.</p>	<p>Rheolwyr Prosiect a Chyfrifwyr</p> <p>Proses barhaus.</p>
<p>Cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru heb ei cheisio</p> <p>E.e.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Trosglwyddo symiau 	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw'r Awdurdod wedi cydymffurfio â thelerau ac amodau grant 	<p>A3 Ceisir cymeradwyaeth y corff sy'n talu'r grant cyn yr archwiliad ar gyfer pob newid angenrheidiol i gynlluniau gweithredu/cynigion.</p>	<p>2</p>	<p>Dylid ceisio cymeradwyaeth y corff sy'n talu'r grant ar gyfer newidiadau a throsglwyddiadau o fewn y grantiau cyn i'r newidiadau hyn gael eu rhoi ar waith os yw hyn yn ofynnol o dan delerau ac amodau'r grant.</p>	<p>Rheolwyr Prosiect a Chyfrifwyr.</p> <p>Proses barhaus.</p>

Mater	Goblygiad	Argymhelliad	Blaenoriaeth	Sylwadau	Swyddog cyfrifol a dyddiad targed
<p>Gofynion arfer da cyffredinol o ran hawliadau grant heb eu bodloni</p> <p>E.e.</p> <ul style="list-style-type: none"> Oedi cyn i hawliadau ddod i law 	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r terfynau amser cyflwyno a nodwyd o dan delerau ac amodau'r grant. 	<p>A4 Dylai ffurflenni hawlio gael eu cyflwyno'n amserol er mwyn rhoi amser i hawliadau gael eu hardystio o fewn y terfyn amser a bennwyd.</p>	<p>2</p>	<p>Caiff yr amserlen archwilio grantiau ei phennu ymlaen llaw a chaiff yr Archwilwyr a'r Cyfrifwyr eu hysbysu o derfynau amser cyflwyno. Pan fydd oedi na ellir ei osgoi, caiff Llywodraeth Cymru ei hysbysu ymlaen llaw. Dylai pob hawliad gael ei gyflwyno i'r Archwilwyr gan y Rheolwr Grantiau a all fonitro'r sefyllfa gyffredinol a nodi lle y gall oedi ddigwydd.</p>	<p>Jenny Whiston</p> <p>Gorffennaf – Medi 2016.</p>

Ffioedd

10. Mae ein ffi gyffredinol ar gyfer ardystio grantiau a ffurflenni yn unol â'r disgwyliad fel y'i nodwyd yn y cynlluniau rheoleiddio.

Dadansoddiad o'r ffi yn ôl grant / ffurflen	2014/15	2013-14	2012-13
Cymunedau yn Gyntaf – Clwstwr Môn	£3,275.25	£2,027.25	£16,360.00
Cymhorthdal Budd-dal Tai **	£35,076.00	£48,604.50	£42,746.00
Ardrethi Annomestig Cenedlaethol	£6,090.75	£9,216.00	£9,583.00
Ffurflen Pensiwn Athrawon	£3,945.00	£4,211.25	£3,238.00
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion	-	£6,246.00	£8,937.00
Grant Gwella Adeiladau Ysgolion Trosiannol	-	£2,230.50	£3,048.00
Y Gymraeg mewn Addysg	-	£2,796.00	£4,040.00
Dechrau'n Deg – Refeniw	£3,144.75	£3,770.25	£3,065.00
Dechrau'n Deg – Cyfalaf	£3,032.25	£3,864.00	-
Teuluoedd yn Gyntaf	£3,032.25	£6,795.75	£4,573.00
Ardal Adfywio Straegol – Grant Adnewyddu Cartrefi Gwag i Brynwyr Tro Cyntaf	-	£3,448.50	£14,879.00
Ardal Adfywio Straegol – Grant Eiddo a'r Amgylchedd	-	£3,558.00	£4,378.00
Teithio am Ddim	£3,153.00	£2,634.00	£2,394.00
Maes Awyr Môn	-	£1,016.25	£1,031.50
Rheoli Gwastraff yn Gynaliadwy	£3,144.75	£3,022.50	£3,224.00

Dadansoddiad o'r ffi yn ôl grant / ffurflen	2014/15	2013-14	2012-13
Cymhorthdal Refeniw Tai	£4,579.50	£6,157.50	£6,053.00
Llwybrau Dysgu	-	£3,665.25	£2,691.00
Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	£3,032.25	£4,200.00	£2,355.50
Cronfeydd Strwythurol – Datblygu Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn	£5,045.25	£6,016.50	£5,879.50
Cronfeydd Strwythurol – Cronfa Fuddsoddi Leol Gogledd-orllewin Cymru	£5,561.25	£5,700.75	£7,533.00
Cronfeydd Strwythurol – Seilwaith Strategol ar Safleoedd Ynys Môn	£4,978.50	£5,700.75	£7,373.00
Cyfanswm y ffi	£90,132.00	£136,647.00	£153,381.50

** Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid yw'r gwaith archwilio ar gyfer hawliad y Cymhorthdal Budd-dal Tai wedi'i gwblhau eto. Y ffi a nodir yn y tabl uchod yw'r swm a anfonebwyd hyd yma.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk